

KERSTVIERING 2023

Voorgangers: Marie-Jantien Kreeft en Paul Clement

Koor: Multiple Voice

Motto: LICHT IN HET DONKER

Lied: voorafgaand aan de dienst

Welkom: door de ouderling van dienst

Lied: Be not afraid, I bring you good news

BEGROETING

Zodra Herodes bemerkte dat hij door de wijzen om de tuin was geleid.... Een klacht werd in Rama gehoord (Mt. 2,15-18)

Is dit de avond van de kleinen,
 avond van hoop voor alle zoekers
 naar hoop en houvast,
 naar menswaardigheid
 naar De Barmhartige,
 Is dit de avond van mensen
 die niet te groot zijn om door de knieën te gaan?
 Is dit de avond om niet stil te staan bij onze zwakke krachten,
 bij wat we aanrichten en dat eigenlijk niet willen;
 om te geloven dat er nog hoop is wat we
 bij alle ellende in het Land van Belofte, Oekraïne, Syrie, Eritrea, Yemen, Sudan?
 Dit is de avond voor mensen die óók dówn zijn
 vanwege naasten zonder huis,
 bedreigd of opgejaagd door God-weet-wat-of-wie;
 vanwege ouders op zoek naar hun kinderen,
 en kinderen naar ouders.
 Dit is een avond voor ieder die het wonder nog niet helemaal afschrijft.
 Dit is de avond van het goede nieuws,
 de avond van het kerstverhaal,
 begin van het verhaal van Hem die klein begon
 maar uitgroeide tot de Messias voor velen.
 Kortom: dit is de avond van het kind in ieder van ons,
 En van de Grote Mens Jezus van Nazareth
 die niet ophield te houden van mensen,
 hoe ongelukkig of zelfs slecht ze ook waren.
 Hoe klein of groot je je ook voelt:
 Hier ben je welkom
 Dit is de avond van nieuwe moed
 Voor een nieuwe tijd die komen kan.

LIED: Komt allen tezamen, liedboek 477 couplet 1,2 en 5

PSALM 98 uit 150 Psalmen vrij van Huub Oosterhuis

Genoeg gezongen voor Hem.

Nieuwe gezangen genoeg.

Nu wil ik een wonder.

Twee handen die boeien slaken
 twee armen om mij heen.
 Nu wil ik Hem eindelijk zien:
 twee armen heen om alle
 oorlogvoerende volken –
 zijn rechterhand wonden genezend
 zijn linker uitdelend water en brood.

Plotseling staat voor de ogen der mensheid
 een reddende engel
 en heerlijkheid van nieuw begin
 straalt van hem uit –
 nu klinken tonen die nooit eerder klonken
 hemelse harpen, bronzen klokken van zon.

Nu zingen ook de wereldzeeën mee,
 in alle talen daveren de bergen,
 klappen en fluiten rivieren,
 trompettert heel de kosmos eensgezind.

Want morgen zal komen de Komende
 want heden is Hij geboren –
 en recht zal Hij spreken
 recht recht dat niet krom trekt.

Verheffing boven alle vernederden,
 Op aarde vrede.

GEBED OM ONTFERMING

V: Heer onze God, U hebt U vernederd om ons te verheffen.

U werd arm, opdat wij rijk zouden zijn.

U kwam tot ons opdat wij tot U zouden komen.

U werd een mens zoals wij

om ons te laten delen in uw eeuwig leven.

Heer, ontferm U over ons

A: Heer ontferm U over ons

Uw genade is alles voor ons.

Vóór U staat mijn sterkte,

voor U staat mijn zwakheid

Behoed mijn sterkte

genees mijn zwakheid.

Open U voor mij

als ik daar aanklop

waar U zich nog voor mij verbergt.

Christus, ontferm U over ons

A: Christus ontferm U over ons

V: Laat ons opengaan in liefde en wijsheid,

in vergevingsgezindheid en geduld

Laat ons tot ons recht komen

zodat gezien mag worden
 wat geen oog heeft gezien
 en in geen mensenhart tot leven kwam
 Geef ons een gezicht
 gevormd naar uw beeld.
 Heer ontferm U over ons

A: **Heer ontferm U over ons**

(vrij naar enkele teksten van Karl Barth en Augustinus)

LIED 496 Een ster ging op uit Israël

D I E N S T V A N D E L E Z I N G E N

Lezing uit het boek van de profeet Jesaja 9,1-5 en 42,1-7

Het volk dat in duisternis gaat zal aanschouwen: groot licht. Die wonen in schaduw van dood, over hen op gaat het licht. Gij doet hen lachen en juichen, Gij maakt hun vreugde zo groot; voor Uw aangezicht lachen en juichen zij als op de dag van de oogst, zoals bij ver-delen van buit. Het slavenjuk, de stang op hun schouders, de stok waarmee zij worden geslagen, breekt Gij in stukken, die dag. De stampende, trappende laarzen, de kleren in bloed geveerd vallen ten prooi aan het vuur. Want een kind werd geboren, ons werd gegeven een zoon. Hij zal op zijn schouders dragen gerechtigheidsheerschappij. Wonderman, zal Hij genoemd worden, raadgever, sterke God, eeuwige vader en 'koning' zal hij genoemd worden, 'Koning van vrede'.

Hier, mijn dienstknecht. Zie hem, zijn hand in Mijn hand, Mijn uitverkorene, mijn zielsbe-minde. Ik ben op hem met Mijn geest. Hij zal de volkeren mijn recht openbaren. Hij schreeuwt niet, verheft zich niet. Op straat is zijn stem niet te horen. Hij zal het geknakte rietje niet breken, het kwijnende vuurtje niet doven. Hij zal naar waarheid het recht open-baren. Hij kwijnt niet, hij wordt niet geknakt. Hij grondvest het recht op aarde. De uiterste kusten verwachten zijn woord. Zo heeft Hij gesproken, Hij, God, die de hemelen schiep en uitspande, de aarde uitspreidde, de aarde met al wat daar groeit en bloeit; die de aardebewoner beademt, de aardeganger begeestert: 'Ik zal daar zijn, Ik zelf. Ik riep jou om recht te doen, Ik nam jouw hand in de mijne. Ik stelde je veilig, Ik heb jou bestemd Mij met mijn volk te verbinden. Ik heb jou gesteld tot licht voor de volkeren: om blinden hun ogen te openen, om de gevangenen uit hun gevang te bevrijden - die daar zitten in hun stikdonkere kerker'.

LIED Nu zijt wellekome 476 couplet 1,3,4

Nu zijt wellekome Jesu lieve Heer
 Gij komt van alzo hoge, van al zo veer.
 Nu zijt wellekome van de hoge hemel neer
 Hier al in dit aardrijk zijt Gij gezien nooit meer.
 Kyrieleis

D' Herders op den velde hoorden een nieuw lied
 Dat Christus was geboren: zij wisten 't niet.
 "Gaat aan gene straten en gij zult Hem vinden klaar;
 Bet'lem is de stede waar 't is geschied voorwaar."
 Kyrieleis

'Wijzen uit het oosten, uit zo verre land,
 zij zochten onze Here met offerand.
 Z'offerden ootmoediglijk mirr' wierook ende goud
 t'eren van dat kinde, dat alle ding behoudt.
 Kyrieleis.

Lezing uit het Messiasverhaal van Lucas 2,1-20

Het geschiedde, in die dagen, dat een bevel werd uitgevaardigd door Caesar Augustus: er zou een volkstelling worden gehouden in *heel* de bewoonde wereld. Deze volkstelling vond plaats voordat Quirinus landvoogd van Syrië was. Allen gingen op reis om te worden opgeschreven, ieder in zijn eigen stad.

Ook Jozef is gegaan. En omdat hij uit het huis en geslacht van David was, trok hij vanuit Nazareth in Galilea naar Juda toe, naar Bethlehem, de stad van David, om zich daar op te laten schrijven, samen met Maria zijn vrouw die zwanger was. En het geschiedde, toen zij daar verbleven, dat de dagen waren vervuld dat zij moest baren. Zij bracht haar eerstgeboren zoon ter wereld, wikkelde hem in doeken en legde hem neer in een kribbe, omdat hun plaats niet in de herberg was. Er waren herders daar vlakbij: die nacht, in het open veld, hielden zij de wacht bij hun kudde.

Plotseling stond voor hun ogen een engel van de Heer; en de lichtgloed van de Heer omstraalde hen. Zij werden zeer bevreesd. De engel sprak tot hen: Vrees niet want zie, goed nieuws en grote vreugde breng ik jullie, die voor heel het volk zal zijn: heden, in de stad van David, is jullie Bevrijder geboren, de Heer, de Messias. En dit zal je tot teken zijn: je zult daar vinden een kind, in doeken gewikkeld, het ligt in een kribbe. Plotseling was de engel omringd door een schare van hemelse machten. Zij verheerlijkten God met de woorden:

(door allen gezongen:) Eer zij God in onze dagen,

eer zij God in deze tijd.

mensen van het welbehagen,

roept op aarde vrede uit.

Gloria in excelsis Deo (2x)

Eer zij God die onze Vader

En die onze koning is.

Eer zij God die op de aarde

Naar ons toegekomen is

Gloria in excelsis Deo

En het geschiedde toen de engelen van hen waren weggegaan de hemel in, dat de herders zeiden tot elkaar: Laat ons gaan naar Bethlehem en zien het woord dat is geschied en dat de Heer ons heeft bekend gemaakt. En vlug zijn zij ge-gaan en zij vonden Maria en Jozef, en het kind in een kribbe. Toen zij het hadden gezien, gaven zij bekendheid aan het woord dat hen over dit jongetje gezegd was. En allen die het hoorden verwonderden zich over wat de herders hen vertelden. Maria bewaarde al deze woorden en overdacht **ze** in haar hart. De herders keerden terug en verheerlijkten God en zongen Zijn lof om al wat zij hadden gehoord en gezien - het was zoals hen gezegd was.

LIED: Do you hear

OVERWEGING Marie-Jantien

Door God geliefde mensen,

Wat wij vieren vanavond is eigenlijk....zo te zien....niets bijzonders:

Er wordt een mensje geboren. Dat gebeurt elke dag zo'n 267,200 keer.

Niets bijzonders dus.....één uit velen.

Een kind wordt geboren en ondanks de ellendige omstandigheden waarin dat gebeurt, zijn zijn ouders blij met hem.

Ook dat is niet zo bijzonder, want ook vandaag gebeurt het dat ouders blij zijn met de geboorte van hun kind, ook al wonen ze in een vluchtelingenkamp of asielzoekerscentrum.

Goed.....en dan 30 jaar later ongeveer.....na wat opzien gebaard te hebben.....wordt hij als ongewenst element door de handhavers van de orde omgebracht. Ook dat komt vaker voor. Niemand weet waar Navalny sinds 5 december is gebleven en ook niet of hij nog leeft.

Nee....wat we vieren vannacht is eigenlijkzo te zien....niets bijzonders.....een alledaagse geschiedenis....we zien en horen dat elke dag, overal ter wereld.

Maar waarom liggen we er dan toch wakker van vannacht?

Van alle soortgelijke gevallen van geboorte en van alle soortgelijke tonelen van terechtstelling, richten we onze blik nu al eeuwenlang op deze éne.

Waarom hij wel....en al die anderen niet...of niet zó?

Wat is er voor bijzonders aan deze Kerstnacht?

Ik denk allereerst dat wij vanavond hier weer allemaal die mensen zijn, die al eeuwenlang samenkomen, samen schuilen tegen het donker, omdat het in ons deel van de wereld eind december de langste nachten zijn van het jaar. Midwinter, Zonnewende ...

Het licht is verdwenen en wie van ons kan garanderen dat het straks terugkomt?

Wij schuilen samen tegen het donker, nemen het licht in eigen hand en houden het vast, op straat, thuis voor de ramen en hier om ons heen, het licht, zonder dat blijven nergens.

Maar, het gaat natuurlijk om meer dan dát licht.

Diep in ons binnenste herkennen wij, met al die generaties vóór ons, tot de hollenmens aan toe, de angst voor het donker in symbolische zin.

Dat is de angst voor het donker in jezelf: het zal toch niet de overhand krijgen? Wordt het ooit weer licht?

En het is de angst voor het donker in de wereld, waar koningen heersen die God niet willen kennen, het donker waarvan we lezen in de krant en waarvan we de beelden dagelijks zien op TV.

Dat is een dieper, een leger donker dan het donker van het heelal als de zon is ondergegaan.

Het is het donker van: wat heeft het allemaal voor zin? van: bijt van je af!

van: macht is macht en dood is dood. van: het recht van de sterkste....en van de kindermoord en van femicide en van zinkende boten op de Middellandse zee.

Vanuit dat donker vooral, schuilen we hier samen vanavond op een eilandje van hoop.

Ja, en wat zeg je elkaar dan? Waarmee bemoedigen we elkaar in deze Kerstnacht?

Ik sta hier om iets te verkondigen, iets dat groter is dan ikzelf.

Iets dat we allang weten maar wat we telkens opnieuw willen horen om het te kunnen blijven geloven:

Er is een mens geboren ooit, in wie anderen ervaren hebben, gehoord en gezien hebben, dat de macht van de macht niet het laatste woord heeft.

Een mens waarin ze beleefd hebben hoe tegenover die macht zich een andere macht, een machteloosheid, heeft opgesteld, die tegen dit geweld is opgewassen, die de slachtoffers tot overwinnaars maakt en wiens trouw en toekomst het langst duren.

Grote woorden die nu klinken, ongelooflijke woorden, maar daarom gaat het wel vannacht.

Het gaat om de geboorte van een mens, in wie we iets anders zien kunnen dan alleen-maar-dood en alleen-maar-wanhoop.

De mensen die over hem geschreven hebben....later....veel later....

hebben iets beleefd van **licht** toen zij hem zagen.....en dat licht hebben ze laten schijnen boven de stal waar hij werd geboren....en ze hebben er grote woorden bij gezegd: 'Vandaag is uw redder geboren, Christus de Heer!'

En tallozen.... ja talloze mensen hebben vanaf dat begin iets in hem gezien....herkend ook,iets van licht, een weerspiegeling, een visioen.....

Vanaf de herders, de paria's van toen, en de wijzen, de buitenlanders, de vreemdelingen, hebben talloze mensen, en wij in hun voetspoor, deze geboorte begroet als het begin van iets nieuws. Een doorbreken van een nieuwe macht.

Een weerloosheid die alle andere macht te schande zet.

En dat nieuwe, die doorbraak, die geboorte in de stal van Bethlehem, noemden zij:

de menswording van God, 'het Woord is vlees geworden', zegt Johannes.

Immanuël, God is onder ons komen wonen.

Dat is het wonder van deze nacht.

Dat zeggen we elkaar als we samen schuilen tegen het donker. Daarmee bemoedigen we elkaar op dit eiland van hoop, dat bieden we elkaar te geloven aan.

En we wijzen met al die anderen, als een ster: hier is het....hier....hoe precies is ons te groot, te wonderbaar....maar als we iets van God hebben gezien dan hier, in deze mens....in ieder geval in deze mens.

Want op dit leven kun je vertrouwen....zo leven als Jezus deed is niet hopeloos en niet vergeefs.

Zo'n leven komt naar je toe...als een licht in het donker....en je weet: daar kan ik het mee doen.

Het kleine is het grote de baas, het weerloze wint het van de machten, het zwakke van het sterke, het onvruchtbare van het vruchtbare, het kind wint het van de koning ook al is alle schijn tegen.

Dat geloof...bijna tegen beter weten in...dat geloof is het geloof van Kerstmis...het geloof van: in Gods naam alles omgekeerd.

O nee, wij kunnen dat verhaal nog niet begrijpen. Want het is een verhaal, niet over wat ooit gebeurde toen en toen, het is niet eens historisch.

Nee, het is een verhaal over wat gebeurt hier en nu en wat gebeuren zal.

Het gaat over een man die moorden wil....een machtige op een troon: Herodes of Poetin, Mohammed Deif, leider van Hamas, of Netanyahu, Assad of hoe hij ook heet.

Zijn tegenspeler is een kind....een vreemdeling....iemand die moet vluchten...

En de boodschap is: het kind....dat wordt herkend....zo ben je mens....en de vorst, de macht, moordt erop los....maar hij gaat af, hij is de onmens....

Een groot en ongelooflijk verhaal, maar wij weten dat het waar is en we zeggen het elkaar vanavond.

Schuilend tegen het donker bemoedigen wij elkaar ermee en vieren ondanks alles feest, een feest van Licht. Hier gebeurt het....hier wordt vannacht voor ons geboren: de weg, de waarheid....ons leven....

En werkelijk.....waar mensen dit kind trouw blijven....daar wordt het vrede op aarde,

Lof zij de Eeuwige,
amen.

LIED: Kind ons geboren

Kind ons geboren, Zoon ons gegeven, God onbedwingbaar, Vader voor eeuwig

Koning van de vrede. (2x)

GELOOFSBELIJDENIS

Ik zal niet geloven
in het recht van de sterkste, in taal van wapens,
in de macht der machtigen.

Allen: **Maar ik wil geloven in het recht van de mens,
in de open hand, in de geweldloosheid.**

Ik zal niet geloven in ras of rijkdom,
in voorrechten, in de gevestigde orde.
Maar ik wil geloven dat alle mensen, mensen zijn,
dat de orde van onrecht wanorde is.

**Ik zal niet geloven dat ik verdrukking kan bestrijden,
als ik onrecht laat bestaan.**

Maar ik wil geloven recht een is hier en daar,
Dat ik niet vrij ben, zolang nog één mens slaaf is

**Ik zal niet geloven dat liefde begoocheling is,
vriendschap onbetrouwbaar en alle woorden leugens zijn.
Maar ik wil geloven in de liefde die verdraagt,
in de weg van mens tot mens,
in een woord dat zegt wat het zegt.**

Ik zal niet geloven
dat oorlog onvermijdelijk is en vrede onbereikbaar is.
Maar ik wil geloven in de tekenen van hoop,
in de kleine daad, in de vrede op aarde.

**Ik zal niet geloven dat alle moeite vergeefs is,
dat de dood het einde is.**

Maar ik durf te geloven in de nieuwe mens
Die met Jezus begonnen is:
In Gods eigen droom:
een nieuwe hemel en een nieuwe aarde
Waar gerechtigheid woont.
Ik geloof in de gekruisigde die leeft,
In de mislukte die niet mislukt is,
In de weerloze die door God niet in de steek wordt gelaten,
In hem die liefheeft
en wiens zaak God tot de zijne heeft gemaakt.

**God heeft de weerloze niet bewapend,
Hij heeft hem niet ten gronde laten gaan,
Maar hij heeft hem juist als de weerloze erkend,
aangenomen en liefgehad, dus opgewekt**

In hem geloven is niets anders dan op hem ingaan, zijn weg gaan.
Dorothee Sölle (1929 – 2003).

LIED: What sweeter

Collecte toegelicht door een diaken

VOORBEDE

God van gerechtigheid en mededogen,

Wij roepen tot U

voor allen die vandaag lijden:

Voor uw geliefde kinderen, Israëli's en Palestijnen, voor mensen in Oekraïne en in Afrika: waar ter wereld niet?

Zij zijn getraumatiseerd zijn en vrezend voor hun leven.

Tot U en tot elkaar bidden we:

Wees hen nabij.

Voor families die rouwen.

Voor wie beelden zagen die voor altijd op hun netvlies gebrand staan.

Voor wie in angst en onzekerheid wachten op nieuws.

Voor wie de hoop elke dag kleiner wordt.

Wees hen nabij.

Voor jonge mannen en vrouwen,

die zich klaarmaken voor het front

en de last dragen van wat anderen hebben gedaan

of van wat van hen zal worden gevraagd.

Wees hen nabij.

Voor gewonden

en voor hen die hun leven lang littekens zullen dragen.

Maar ook voor hen die een lichtpunt zijn: . Voor dokters en hulpverleners,

die hun eigen leven op het spel zetten

om dat van anderen te redden.

. Voor vredebestichters, die ondanks alles met elkaar in gesprek blijven:

Om moed én geduld, om vertrouwen en wijsheid bidden we:

Wees hen nabij.

Voor allen die in deze dagen in eenzaamheid of onmin met elkaar leven;

Maar ook voor hen die genieten van wat het leven biedt

Voor allen die goedheid en geloof zaaien en zo graag nu al oogsters willen zijn:

Máchtige en liefdevolle God,

Gij hebt beloofd dat er een dag komt

waarop zwaarden omgesmeed worden tot ploegijzers.

Kom ons nabij in onze nood en in ons geluk, uw eeuwigheid is toch al begonnen!?

LIED 426 God to unfold you, eerste keer door het koor (Eng) daarna allen (Ned)

MOMENT VAN INKEER EN VERSTILLING

ONZE VADER (Oecumenische tekst)

Onze Vader die in de hemel zijt,

Uw naam worde geheiligd.

Uw koninkrijk kome.

Uw wil geschiede, op aarde zoals in de hemel.

Geef ons heden ons dagelijks brood.

En vergeef ons onze schulden
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid. Amen.

VREDESKAARS EN VREDEWENS

Vuur kán dodelijk zijn, maar het is bedoeld om te verwarmen wat verkild is; om te louteren wat nog niet goed is; om aan te drijven wat nog bewegingsloos is; om ieders levenskaars te laten branden, om licht te verspreiden waar het nog donker is; ook al gaat jouw levenskaars daaraan óp.

Vandaag is het speciaal een vredeskaars: vrede hoeveel onvrede er in je leeft; vrede in je omgeving, een simpele wens om wereldvrede. Die kaars steken we aan. Laten we – als het kan - gaan staan en elkaar een hand geven, niet alleen als een wens, maar als een teken van solidariteit om sámen ieder, je naaste het eerst, te steunen in zijn poging dichterbij de vrede te komen. En we zingen:

LIED: Vanwaar zijt Gij gekomen 494

Vanwaar zijt Gij gekomen?
Wij wisten niets van U.
In onze stoutste dromen
was God nooit hier en nu.
Een nieuwe God zijt Gij
die onder ons wilt wonen,
zo ver weg, zo dichtbij

Gij zijt ons doorgegeven
een naam, een oud verhaal,
Uw woorden uitgeschreven
in ied're mensentaal.
Ons eigen levenslot
met uw geluk verweven:
Zo zijt Gij onze God.

Gij zijt in ons verloren:
Wij durven U niet aan,
uw stem in onze oren,
uw komst in ons bestaan.
Een woord van vlees en bloed
een kind voor ons geboren,
een mens die sterven moet

ZENDING EN ZEGEN

Laten wij geloven in wat wij hier deden: in zingen en bidden, luisteren en spreken, herinneren en vooruitkijken, een lichtje aansteken in het duister, in zelve-loze liefde, omdat deze wereld absurd is.

We probeerden ons open te stellen voor De Ene, die Máchtig is in woord en daad.

Credo quia absurdum - gevleugelde middeleeuwse theologenspreuk.

Op zijn bijbels geïnterpreteerd betekenen die woorden: ik geloof tegen het absurde in; ik geef dat absurde niet het laatste woord.

Ik geloof dat nieuw begin kan dagen, zál.

Ik weet niet beter. Ik kan het niet laten.

Zo moge het zijn.

Gezegend is God die verlangt naar ons verlangen

Die verlangt naar onze twijfel.

Gezegend is God die verlangt naar ons zoeken,

Wiens naam wij niet durven noemen en hem tóch regelmatig misbruiken.

Gezegend is God die heimwee aanwakkert

en die wij máchtig noemen.

Hij doet ons verlangen naar vrede.

Moge de zegen van die onuitsprekelijke, die wij kennen en noemen:

Vader, Zoon en Heilige Geest, over ons neerdalen en altijd met ons blijven.

Gezongen: Amen